

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegraful Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Religiozitatea noastră.

De Dr. Gh. Comșa.

Maica noastră bisericească e aproape singurul leagăn de mângâiere al poporului nostru. Într'însa se adăpostește sufletul curat românesc și dacă un dușman ar cerca să se apropie cu gânduri rele și să atace la cinstea și viața acestei biserici, s'ar afla puțini, cari să nu ia poziție de apărare. Ființa noastră sufletească ar găsi paznic nenumărați față de amestecurile dușmane, cu scopul să ne facă imposibili de a mai avea pagini în istoria omenimii.

Când însă cineva se apropie cu intenții curate față de biserica strămoșască, acela și dacă osândește unele stări de lucruri, nu urmărește decât înflorirea acelei instituții, în fruntea căreia stau preoții cu crucea.

Incercând a face de astădată o apropiere fugitivă către această instituție a noastră, vom întâlni fără îndoială o mare religiozitate la poporul nostru; dar dacă privim manifestările acestei religiozități chiar și numai sub raporturi reduse, vom vedea, că la noi e încă mult a se lucra, pentru că să provedem poporul cu adevărata haină a religiozității, cu podoaba unei munci isvorite din strădania preoților noștri.

E destul să ne gândim chiar numai la proporțiile mari luate de manifestarea religiozității poporului nostru dela începutul războiului. Nu se poate învinovăți acel țaran rămas acasă și nu poate fi judecată nevasta rămasă singură cu o grămadă de copii, dacă își exprimă religiozitatea sub forma aducerii de daruri la altarele preoților noștri, căci prin aceasta și preoțimea noastră ajunge să constate cu mulțumire sufletească rezultatele bune ale activității sale. E o faptă de laudă, — dacă și nu se ivește în toate tinuturile noastre, — dărnicia isvorită din tragere către Dumnezeu a poporenilor noștri, care dărnicie manifestată s'a și în timpuri de pace.

Dar trebuie să ne oprim la această constatare. Nu ne va putea contrazice nime, când încercăm să afirmăm, că dela izbucnirea războiului se arată într'o măsură mult mai potențată credinșia fiilor bisericii noastre. Da, și nu-i de vină țaranul, dacă el din roadele prisosinței sale nu aduce numai la altarul bisericii sale prinoase. E un adevăr, că și în timp de pace de multe ori duceau credinșii noștri daruri diferite la preoți de altă confesiune. Acum însă a crescut în proporții această stare faptică și chiar de aceea să nu întârziem în chestiuni de interes ca aceasta, a căuta geneza ei.

Noi n'am făcut destul. Doar înși-ne recunoaștem, că facem prea puțin pentru desvoltarea rațională, conștie a religiozității poporului nostru. Discuția ce s'a purtat în coloanele acestui ziar cu privire la propunerea făcută de părintele C. Nazarie în București asupra schimbării serviciului divin, a pus în evidență deplină cau-

zele lipsei de adevărată religiozitate la poporul nostru. O discuție foarte însemnată a fost aceasta, și faptul, că ea s'a menținut la suprafață în publicitate deja din luna Mai a. c. până de curând, — ilustrează o convingere a noastră proprie despre cauzele chestiei de care ne ocupăm.

Ce dovedește oare împrejurarea, că unii credinșii de ai noștri aleargă cu prinoase, ca să li se facă slujbe de preoți străini? Dovedește, că țaranul nostru nu numai în chestiile nevoilor zilnice, dar și în ce privește darul preoției — pe alocurea — vede o mai mare aureolă de sfințenie în slujbele ce crede că i se fac de preoți străini de confesiunea noastră.

Nu în alte motive, ci tocmai acolo e a se căuta această atitudine a țaranului, că preoții noștri încă și acum au lipsă de a fi îndrumați să viețuiască în armonie și iubire frățească. Din discuția asupra propunerii părintelui Nazarie am putut prinde astfel de îndemnuri foarte frumoase în privința aceasta. Părintele Dr. D. Borcia din Săliște, în Nr. 81 din anul curent, fixează ca un punct de orientare pentru preoțime tocmai armonia, împreună lucrarea, consultarea reciprocă, pentru că numai așa vom fi instruiți cu autoritate preoțească deplină. «Și tot din aceste conveniri pline de armonie frățească și bună înțelegere rezultă aflarea mijloacelor salutare întru îndeplinirea cu succes a misiunii externe». Din aceste cuvinte ale părintelui Borcia putem deduce două lucruri. Întâi, că nu avem autoritatea bisericească deplină, din care urmează, că nici nu am ajuns încă la recunoașterea ei din partea tuturor fiilor bisericii noastre, și a doua, că această autoritate deplină nu o avem din cauza lipsei de înfrățire. Astfel mai avem încă de făcut pentru a ajunge să fim și noi preoții cuprinși de adevărată religiozitate.

Religiozitatea adevărată se manifestă în iubirea frățească între preoți pe planul întâi. Ca rezultat ea va da bogate roade pe terenul înfrățirii între credinșii. Înfrățirea între credinșii o înțeleg și în rândurile societății noastre culte. Dela o preoțime la culme în ale înțelegerii va putea învăța și clasa cultă foarte mult în privința dragostei și astfel se va promova și religiozitatea clasei culte, căci ura și dușmănia ce s'a instăpânit pe alocurea asupra clasei culte numai religiozitate adâncă nu reprezintă.

O înfrățire evanghelică poate fi înfrățită prin muncă neîntreruptă, nu prin vorbe lipsite de temei.

Biserica e instituția, care a existat în toate timpurile, așa cum Iisus Cristos ni-a lăsat-o, cu depozitul învățăturilor ei mântuitoare. Toți neimpăcații cu sine și cu lumea au atacat biserica, dar ea a existat prin învățăturile sale. Voltairianismul și alte curente nu i-au putut fi spre pagubă și știința nu poate și nu e în drept să răspundă la marile probleme ale lumii cu acel «Ignorabimus» liniștitor, cu care răspunde religiunea. Chiar pentru

aceasta cuvine-se a ne îndrepta pașii către duhul instituțiilor bisericii și a cimentă legăturile iubirii între cei de un sânge. Ne va succeda această năzuință, care astfel va fi o floare pentru neam și se va putea pune baza unei unități sufletești între clasa noastră cultă și țărănime și în cele religioase. Religiozitatea poporului trebuie curățită de spini și polomidă, iar a clasei culte trebuie pregătită. Războiul ne poate povățui: e cel mai potrivit, — din întâmplare, — pentru educarea mulțimii în spirit religios, iar clasa cultă, mișorată prin războiu, și ea va avea un stimul de iubire creștinească.

Mulți rămân uluiți cugetându-se la religiozitatea adâncă a țaranului rus, care se manifestă la fel cu a intelectualului rus. În Moscova și în alte orașe cu biserici pompoase, — după descrierile martorilor oculari, — oameni din clasa cultă se prostern înaintea bisericilor alături de țaran.

E o comunitate sufletească aceasta, care la noi nu se prea manifestă. Dovadă ne dă cercetarea bisericii din partea intelectualilor... Găsi-vom sate cu intelectuali mulți, unde alătura de popor în Dumineci și sărbători se vedem în biserică și intelectualii? Nu multe vom găsi, căci și unde avem intelectuali mulți, din cauza certurilor evită întâlnirea și în biserică.

Religiozitate conștie, — aceasta ne trebuie. Inzadar se fac servicii divine când nu plouă multă vreme, căci tot noi cerem încetarea ploii, dacă rează mult. Când stăm bine, nu ne cugetăm la Dumnezeu, iar când suntem în primejdie, începem a ne arăta religioși.

Cum trebuie deșteptată și alimentată religiozitatea, aceasta o învață toți candidații la preoție. Dar se cere, ca cuvântul Domnului nu numai să-l învățăm pentru noi, ci să-l și predicăm. Mai ales, că ne bucurăm în cercurile fraților noștri de dincolo de bună reputație, care a fost relevată în acest ziar nu de mult prin o reproducere din «Neamul românesc». Scopul nostru să fie: dovedirea și mai temeinică a laudelor ce s'au adus preoțimii noastre. Ne dă impuls la această dovedire și religiozitatea potențată prin războiu a țaranului nostru. În proporția aceasta trebuie să crească cel puțin și zelul și abnegația noastră. Poporul și preoțimea conștie pot face lucruri mari. Din ziarul «Românul» am avut ocaziune a ceti un exemplu de credinșie, anume, în o predică a părintelui Dr. I. Lupaș despre porunca a doua. În decurs de un an s'au adunat în Săliște daruri pentru năpăstuiții războiului în valoare de peste 18 mii coroane!

Se pot deci găsi și exemple de urmat!

Să le urmăm în toate direcțiile posibile ale religiozității, asupra căreia am stăruit acum numai sub raporturi restrânse.

Noul împrumut de războiu. Statul se adresează a treia-oră către cetățenii sei, să-i acorde mijloacele necesare pentru continuarea războiului, purtat până acuma cu rezultate atât de frumoase, în forma unui nou împrumut de stat, sigur și rentabil. E al treilea acest împrumut de războiu, care se face la noi, în Ungaria și în Austria, și suntem siguri, că rezultatele pe cari le vor da subscripțiunile ce se vor deschide în 18 Octomvrie n. c. vor convinge pe dușmanii monarhiei noastre, că și în cele financiare suntem tot atât de tari, ca în manauarea cu succes a armelor pe câmpul de războiu. Este speranță, că acest nou împrumut de războiu va întrece în rezultate pe celelalte două premergătoare și la noi, ca în Germania. Indemnăm deci și noi pe toți cei ce pot, se participe negreșit la împrumutul acesta de războiu cu întreg prisosul lor, pentru că banii sunt sigur plasați și aduc dobândă frumoasă. Acum, când prețurile sunt atât de urcate la toate și pe sate sunt atâta bani, ca nici când altădată în trecut, nu putem să dăm alt sfat celor ce dispun de bani decât acela, să-și plaseze banii în obligațiuni de stat, se subscrie deci la împrumutul nou de stat, conformându-se condițiilor, cari li se comunică la ori care institut mai mare de bani, unde se pot face și subscrierile. Terminul în care se fac subscrierile e din 18 Octomvrie până în 17 Noemvrie n. c.

Emblemă comună și steaguri comune. Prin rescript preînalt, publicat în numărul de Marți al monitorului oficial, Maiestatea Sa, Monarhul, stabilește emblema comună, în care e cuprinsă atât emblema Austriei, cât și a Ungariei, și stabilește și steagul comun pe seama armatei și a marinei, cu deplină considerare la sancțiunea pragmatică și la transacția dela 1867. Prin aceasta dualismul primește o nouă și puternică întărire, iar numărul aspirațiilor naționale maghiare se împuținează cu unul. Emblema nouă va fi folosită la toate instituțiile comune, adică la toate ministerele comune, la legațiunile și consulatele din streinătate și la tot felul de instituțiuni, cari sunt ale monarhiei întregi, nu ale Austriei numai, ori numai ale Ungariei, iar steagul cel nou e steagul armatei și al marinei. O descriere amănunțită se face în monitorul oficial a felului cum va fi compusă noua emblemă și steagul cel nou, care va înlocui steagul negru galbin, iar cu punerea în executare a voinței Maiestății Sale în aceasta privință e încredințat ministrul comun de externe, baronul *Burian*. Inovația aceasta Maiestatea Sa o aduce și la cunoștința armatei și a marinei, prin preînalt ordin de zi. Prin acest act preînalt, primit cu multă recunoștință și laudă din partea presei maghiare, s'a restabilit armonia între adevărata stare de drept public a monarhiei și reprezentarea ei, prin semne văzute, în afară, pentru că noua

emblemă și noul steag arată, că monarhia noastră e compusă din două state, egale în rang, importanță și independentă, nedespărțite pentru totdeauna. Deviza noii embleme e următoarea: «Indivizibiliter ac inseparabiliter», adică, indivizibil și nedespărțit.

Războiul.

La Bukanov, pe malul râului Stryi, au îndreptat Rușii un nou atac asupra trupelor noastre, dar și acesta a fost respins cu ajutorul trupelor germane. Pe la Dünaburg apoi armata lui Hindenburg a respins cu un energic foc de artilerie încercările Rușilor de a se apropia de pozițiile trupelor germane. Aeroplane germane au aruncat bombe cu succes asupra orașului Dünaburg, plin de trupe rusești. Armata comandată de Linsingen și cea comandată de Bothmer au scos pe dușman din mai multe poziții, silindul să se retragă.

La frontul dela apus trupele germane recuceresc dela dușmanii aliați puținul teren pe care l-au luat cu ocaziunea desertei lor ofensive, și au ajuns de nou în posesiunea Nemților și tunurile, pe cari, cu ocaziunea unei retrageri, le-au fost lăsat pe câmpul de luptă. Ofensiva poate fi considerată de zdrobită și la apus, ca la răsărit.

La frontul italian au fost îndreptate atacuri noi asupra pozițiilor trupelor noastre, cu foc viu de artilerie, și apoi cu asalturi date din partea infanteriei, dar rezultatul a fost tot cel de până acuma, dușmanul a trebuit să se retragă cu grabire. A avut earăși pierderi mari.

Din Constantinopol vine știrea, că la Dardanele Turcii au deschis foc de artilerie asupra unei tabere dușmane, pricinuindu-i pierderi mari. Turcii au nimicit și un aeroplan dușman, care se afla în serviciu de recunoaștere.

La frontul sârbesc înaintarea trupelor noastre și a celor germane se face încet, din pricina rezistenței Sârbilor, dar sigur. Sârbii au fost scoși pe mai multe locuri din șanțurile de apărare, iar lângă Belgrad au fost luate cu asalt dela dușman unele puncte însemnate, pe cari Sârbii le-au apărat cu multă îndârjire. Se dau atacuri asupra orașului Pojarevaț. Șoseaua Pojarevaț-Gradiște e în posesiunea trupelor noastre.

După știrile venite din Elveția s'ar fi început Marți și ofensiva Bulgariei în contra Sârbiei, pe frontul Kniazevaț, oraș în valea Timocului, la granițele sârbo-bulgare. Armata bulgară va fi completată și cu două cor-

puri de armată turcești, pe cari Turcia le pune la dispoziția Bulgariei în schimbul altor favoruri.

Reforma învățământului secundar.

De preotul Ioan Dandea.
(Fine).

Se impune dar introducerea studiului biblic și în gimnaziu și anume a unei biblii școlare complete în privința valorii educative, adică să cuprindă tot ceea ce e potrivit pentru educația morală-religioasă. Evangeliile, se înțeleg, trebuie bine armonizate. Limba ar trebui păstrată aceea care e a biblii. Pe baza acestei biblii, care ar înlocui cu succes istoria biblică, s'ar face studiul biblic; comentându-se și făcându-se esegeza textelor evanghelice și a epistolelor apostolice importante, în cari se cuprind așa zicând cheia întregii învățături creștine. Pe baza acestui studiu biblic să se învețe dogmatica și morală ca un rezumat și o sistematizare a cunoștințelor primite prin studiul biblic. În biblie peste tot și mai ales în cărțile noului testament tinerimea așa zicând intuitiv află pilde mărețe de moralitate superioară; primește învățături ca ni-căiri din alte cărți și din alt loc; primește învățătura stăpânirii de sine, care stăpânire e mai prețioasă decât stăpânirea lumii. „Cine se stăpânește pe sine, a zis Toma Kempis, acela biruște lumea”. Primește tinerimea din noul testament sentimente nobile, mărețe ideale, sublimă, de a se jertfi cu totul pentru altul. Aplicarea apoi a acestor învățături și sentimente mărețe la viața practică se face cu ajutorul studiilor filozofice temeinice: logica, psihologia aplicată și pedagogia.

Învățăturile din biblie sunt exprimate în maxime lămurite, clare, convingătoare, și e știut: „ce putere au principiile formulate în formă de maxime, reguli, pentru regularea vieții, spre a deștepta sentimente complexe mai multe sau mai puțin puternice. Regulele acestea servesc să disciplineze dorințele variabile, mișcările naturale, cari au direcțiuni protivnice și să facă să domnească o ordine statornică și sigură.

După cum în politică oamenii de inițiativă repede și îndrăznește să treacă după dansii pe nehotărâții, pe fricoșii, pe cei ce stau pe gânduri, tot așa și în conștiință, stările limpezii hărăzite rămân stăpâne pe situație. O formulă precisă se fixează în gândire cu o mare trănicie. Lesne de revocat, ea atrage după sine sentimente asociate, a căror semn practic e dansa. Dacă în educația de sine nu ai reguli lămurite, pierzi ori ce mlădieșie, ori ce vedere în total în luptă contra mediului și pasiunilor. Fără dansele luptei pe întunec și cele mai frumoase izbânzi rămân fără rod. Astfel regulile de purtare dau voinței noastre hotărâre, vigoarea grabnică, care as'gură triumful; ele sunt înlocuitoarele îndemnatărilor ale sentimentelor ce voim să deșteptăm”. (Educația voinței, de Payot, pag. III).

Ca obiecte de învățământ tehnice, izvorite din învățământul real, sunt: cantul, desenul, caligrafia și gimnastica.

Cântarea pentru educație are o înrădăcinare foarte mare; o bună cântare dă omului „nouă puteri, îl face să uite oboseala, îl transpune în altă dispoziție... dându-i ea prin electrizare... din nou viociune, prin tact și ritm mărește sentimentul de putere a omului”. (Psihologia empirică, de I. Popescu, pag. 199 și 200) Dar ca să aibă efect, trebuie învățate numai cântări cu continut

educativ: patriotice, asupra frumseților naturii etc. Cântările lirice de cuprins erotic trebuie eliminate din educație, căci au, ca și literatura erotică, numai efecte nefavorabile educației. Tot odată trebuie dată o mai mare importanță în gimnaziu cântărilor bisericesti, căci sunt de cuprins foarte educativ și au melodii foarte armonioase. Elevii în vacanță ar cânta foarte frumos pe la biserici, făcând astfel educația muzicală a ascultătorilor. E și mijloc bun de recreație cantul.

Desemnul e foarte important în educație, ca mijloc de educație și distracție instructivă. Prin desenul liber după natură ne învățăm a fixa pe hârtie imaginile obiectelor ce vedem; câștigăm dexteritatea de a vedea bine, și cele văzute a le fixa pe hârtie și astfel și în memorie; căci fixarea pe hârtie a celor văzute e un mijloc de a le fixa și în memorie bine.

Desemnul liber după natură, mai ales dacă nu se pretinde cu toată exactitatea, e mijloc de recreație și izvor de plăcere nevinovată pentru toți; în chipul acela, ca fiecare să desemneze exercitându-și mâna și ochiul numai după puterea sa și talentul său, s'ar putea propune tuturor elevilor din toate clasele gimnaziale, fiind un auxiliar al excursiilor școlare, pentru a scoate tot avantajul ce îl pot da.

Foarte neglijat, dacă nu total neglijat, e desenul ornamental cu motive românești. Prin familiarizarea cu acest desen a tinerilor și a tinerelor în școală s'ar face mai mult decât prin multe conferențe, disertații articole de ziare asupra necesității de a iubi arta românească. Trebuie deșteptat în tinerimea de ambele sexe interesul și dragostea față de arta română în timpul educației, căci va da roade bogate în viață. Interesul și dragostea ce au mulți intelectuali pentru arta română, e mai mult un fel de imitație, o modă trecătoare. Interesul și dragostea sunt trainice. Familiarizându-se cu arta în școală, sub conducerea unor profesori, ei înșiși însușești de acea artă, o vor introduce în viață, unde numai se poate, dând tuturor lucrurilor și obiectelor cărora se poate caracter românesc. Tinerilor nu cred că li-ar dispăcea introducerea acestui desen nesupus severității scolastice, și lăsându-li-se libertatea dezvoltării după puterile fiecărui elev. Ornamentele românești prin simetria liniilor, armonia colorilor și originalitatea concepțiilor, cred că în curând ar fi iubite foarte mult de toți tinerii elevi și tineretele eleve. Dacă li s'ar explica înșămăntățile artelor și folosul muzeelor, așa cred, că cu însușirea s'ar face cei mai zelosi adunători de obiecte de artă și etnografice românești, căci tinerimea orice e bună vrea, numai să-i fie arătate calea prin cuvânt și faptă, numai să fie însușeșită pentru o lucrare.

Caligrafia încă e foarte folosită, dar nu știu de ce nu aduce roade. Căci foarte mulți elevi absolvând gimnaziul au o scrișoare rea. Poate că acolo zace cauza, că în primele clase gimnaziale (I și II) învață să scrie în caiete liniare, iar după aceea nu se mai ocupă nimenea cu scrișoarea; pe când ar trebui, ca cel puțin o oră să fie destinată caligrafiei și în următoarele 2 clase gimn. Poate mai e cauza că mâna nu e exercitată cu desenul liber după natură, deși un pedagog — nu-mi aduc aminte care — scrie că scrișoarea trebuie să-i premergă desenul liber, pentru că mâna și ochiul să se exerciteze. Oare nu ar fi mai bine ca după oare care exerciții în caiete liniare, să scrie elevul în caiete neliniare texte din cărțile de citire, învățând tot odată și ortografia, și numai după aceea să scrie după

dictat? Sau poate încă acum așa, sau e și mai bine decum cred și decum a fost pe timpul când eu eram elev? Scrișoarea caligrafică cu „rond”, care numai răpește timpul și e numai ca curiozitate, încă ar trebui să lipsască.

Gimnastica e obiect de învățământ, care are de scop să facă educația fizică; — dar cum s'a practicat, a fost mai mult un factor de a face acrobați și atleți. Cei slabi de constituție, cei fricoși, lipsiți de îndrăzneala de a-și suci oasele, nu primeau nimic dela gimnastică, era un chin pentru ei. În loc ca să fie o recreație și un mijloc de întărire a corpului. Și mișcările corpului cari ar putea să le aducă folos educației fizice, erau supuse unei discipline aspre militare, care le lua ori ce înșămăntate educativă; nime nu ne explica înșămăntate acestor mișcări corporale pentru educația fizică a corpului. Mișcările forțate la aparatele gimnastice nici nu aduc roade pentru sănătate și munca spirituală. Aceasta nu eu o zic, ci o zice distinsul pedagog francez Payot: „Din acestea dar se vede bine, că exercițiul este direct prin el însuși ca un fel de școală primară a voinței”...

„Nu se poate dar tăgădui influința estremă a exercițiului asupra facultăților noastre. Cu toate acestea studentul trebuie să privească de aproape greșelile mari, ce să făptuesc cu privire la acest exercițiu fizic, ale cărui binefaceri le dovedim. Se confundă adesea două lucruri foarte diferite: sănătatea și putericea halei pot avea o sănătate șubredă; pe când cutare om de cabinet să aibă o sănătate de fer, alături cu o putere musculară mediocră. Nu numai că nu trebuie să căutăm forța athletică, dar trebuie să fugim de dansa, de oarece ea nu se întărește decât prin exercițiu violent, și pe lângă că atari exerciții împiedecă jocul regulat al respirațiunii apoi ele de șgur sunt istrivitoare. Inșă e cu neputință a săvârși tot odată sfurtări fizice intense și sfurtări intelectuale energice... Nu trebuie să imitam în aceasta privință pe Anglia rutinară și brutală, ci pe Suedia, care a renunțat cu totul în școlaele ei și pentru tinerii ei la sfurtările fizice ruinătoare. Aco'o oamenii se îngrijesc să facă pe tineri să fie robuști și sănătoși, și au înțeles, că abuzul exercițiilor fizice duce la surmenaj cu mult mai șgur decât studiul excesiv. Rezultă dar din cele ce preced, că în exercițiile ce trebuie să recomandăm studentilor, alegerea e dominată de o regulă absolută, aceste exerciții nu trebuie nici să eoverzeze, nici măcar să meargă până la o oboseală excesivă”. (Op. cit. pag. 149, 150, 153). Prin gimnastica la aparatele gimnastice exercițiul violent duce și la eoverare și la oboseală excesivă. Deci Payot condamnă „exercițiul violent al aparatelor gimnastice”, cerând înlocuirea lor cu gimnastica suedeză a mișcării corpului, dar fără severitate militară, ci după puterea fiecărui.

Un bun și recreator exercițiu corporal sunt „jocurile de copii”; dar trebuie alese astfel de jocuri, în cari să poată lua parte și cel s'ab de constituție și mai fricos cu destul succes, fără a fi calul de bătaie al celor mai tari fiziceste, fără a fi mijloc de a scoate la iveală numai forța fizică și de care cei slabi fiziceste nu au nici un folos.

Dacă se admite, ca tinerimea să învețe dansurile, atunci de ce nu se pune mai mult pond pe învățământul dansurilor naționale, hore, sârbe etc., pe cari foarte puțin numai după nume le știu, necum să le știe și conduce și as'fel pela petrecerile românești ale intelectualilor toate jocurile

FOIȘOARĂ.

Studii asupra Creștinismului

considerat ca legătură de unire între popoare.

(Urmare.)

În modul acesta ar fi respectate drepturile legitime ale statului de o potrivă cu cele ale libertății individuale.

De altfel decât învățământul ar fi organizat așa, cum l-am propus, libertatea învățământului ar fi în scurtă vreme o vorbă goală de înțeles.

Cred, că nu e trebuință să intru în amănunte, ca să fac să fie înțeles planul, ce-l propun, spre a aplica în societate adevăratele principii ale dreptății sociale și ale egalității tuturor înaintea dreptului. Cu puțină bunăvoință și înțelegere, lumea ar putea aplica aceste principii în toate statele.

Fără îndoială statul ar trebui să înceapă a-și alege însuși oamenii cei mai capabili și cei mai cinștiți, pentru a pune planul în executare. I-ar fi ușor să întrebunțeze mijloacele cele mai bune pentru a-i cunoaște. Odată lucrul organizat, s'ar ajunge cu tocetul la rezultate tot mai bune.

Roadele ce ar rezulta din planul propus pentru ordinea socială, ar fi nemărginit de mari. Cele mai multe disordine vin din-

tr'un sistem răstos de învățământ. Cu sistemă bună, ai avea la îndemână leacurile pentru relele, cari turmentează societatea, și a căror vindecare înzădar a căutat-o lumea până acum. E lucru elementar, că într'o societate bine organizată fie-care trebuie să fie la locul ce i se cuvine. Tocmai acesta este scopul, ce l-am atinge lumea cu ajutorul mijlocului, ce l-am arătat. Nici odată nu se va putea de șgur impune o tăcere absolută acolora, cari, fie din vanitate, fie din ambiție, se vor socoti niște oameni neînțeleși, niște capacități nerecunoscute; dar în fața garanțiilor date fie-cărui, masa nu se va mai lăsa influențată de plângerile interesate ale celor neînțeleși, fără a mai socoti că ea va fi destul de luminată pentru a-i reduce la adevărata lor valoare.

Scăderile inerente naturii omenești vor împiedeca de șgur totdeauna să ajungem a avea o societate desăvârșită. Ținta ce trebuie să-și propuie lumea, nu este o perfecțiune absolută, ci o perfecțiune relativă, lumea va putea obține această perfecțiune punând în practică dreptatea creștină. Cred că am dovedit, că pentru a pune dreptatea în practică trebuie ca lumea să poie pe fie-care la locul său, și că se va ajunge acest rezultat printr'o șis emă completă de învățământ și prin alegere.

Autoritatea se va manifesta, în cei cari vor fi chemați să o exercite, prin capacitate și prin probate. Ea va fi mai bine înțeleasă

și mai mult respectată, pentru-că ea va fi mai bine întrebunțată. Armonia socială va urma în locul disordinii sociale.

Dacă în fie-care stat societatea ar fi organizată pe astfel de temelii, e cineva de creștină, că relațiunile internaționale nu s'ar îmbunătăți? Că n'am vedea dispărând anti-patiile dintre rase? Că națiunile diferite n'ar forma în curând una și aceeași familie, ai cărei membri deosebiți nu s'ar eugeta decât să întrețină între ei cele mai bune legături? Crede cineva, că războaiele ar mai fi cu putință? Că forța n'ar fi isgonită pentru totdeauna din societatea omenească și lăsată animalelor fără judecată?

Dreptatea socială aplicată în fie care stat, ar fi în scurt timp aplicată și între state, cugătarea lui Cristos s'ar realiza; creștinismul ar fi pus în practică; împărăția lui Dumnezeu s'ar întemeia în cele din urmă.

A putut cineva să se mire la început, că în aceste studii de politică creștină am dat atâta înșămăntate unei sisteme de învățământ. Port nădejdea, că cele ce preced vor convinge pe ori-ce om luminat, că n'am atribuit acestui subiect prea multă importanță.

Scrisoarea a patra.

Domnule Redactor, — Eu nu înțitșez învățământul ca o simplă înștituție de ordin secundar, ci dimpotrivă, ca temelia ordinei

sociale, ca mijlocul cel mai direct de a pune pe fie-care la locul său în societate, prin urmare ca realizarea cea mai largă și cea mai nemijlocită a egalității înaintea dreptului, realizare a dreptății și a fraternității evanghelice.

Printre cei cari s'au ocupat până acum cu această chestiune, cei mai mulți nu i-au atribuit această importanță, cu toate-că eu considerat-o ca vrednică de cea mai serioasă atenție. Trebuie oare să amintesc pe cei cari privesc instrucția universală ca un pericol pentru societate, și cari ar vrea să facă din ea privilegiul unei anumite caste? Înțeleg o astfel de opiniune într'o societate păgână; dar într'o societate creștină, ea nu i decât o monstruoziitate.

E adevărat totuși, că în societate, așa cum e ea organizată în timpul de față, instrucția e împreună cu grave abuzuri, și adeseori oamenii cei mai inteligenți sunt cei mai puțin cinștiți. Acest lucru se întâmplă, pentru-că instrucția nu-i destul de dezvoltată și fiindcă învățământul actual nu produce decât jrmătate de știință. O altă cauză e, că oamenii inteligenți nu-și găsesc în organizația actuală poziții în raport cu capacitatea lor. De aci declarații silite și fără rândotală, care au cu necesitate rezultate supărătoare. Ele ar dispărea cu un sistem complet, așa cum l-am espus noi. În acest sistem, instrucția mai bine gradată, mai dezvoltată ar atinge scopul ei natural,

posibile și imposibile se joacă, iar cele românești nu, deși sunt destul de frumoase și sunt elemente capabile de cea mai mare desăvârșire. E frumos valsul, dar mai în-cântătoare și mai plină de farmec e o horă bine știută și condusă. Dar încă voiniceștile sârbe, și încă și mai voinicescul căluser, care a atras atenția asupra sa și a străinilor din veacurile trecute.

Trebuie să privim ca trecut timpul în care dansurile românești erau privite ca o cenușoacă sau ca venite de pe altă lume la petrecerile noastre românești; să ne mândrim cu ce avem, cu jocurile noastre, cultivându-le cu multă îngrijire. Temeiul acestei dragoste față de dansurile naționale trebuie să-l punem în școală, ca să intre în frământătura educației tinerimii și să o ducă și în viață.

Am ajuns la sfârșit; dar înainte de a termina trebuie să mai hem ca apărător pe l. Payot și pe Dr. Petru Șpan. Căci „lucrurile științifice și literare, cari onorează mai mult spiritul omenesc... sunt datorite... superiorității unei voinți cu desăvârșire stăpână pe ea însăși. Din acest punct de vedere ar trebui să preschimbăm din temelie învățământul nostru secundar și superior. E de nevoie să distrugem cultul absurd și exclusiv al memoriei, care slăbește puterile vii ale națiunii. Va trebui să intrăm cu tovarul în mână în bugetele nepătruse ale programelor de tot felul, să tăiem în dreapta și în stânga, să lăsăm aerul și lumina să pătrundă și să avem chiar tărie de inimă să sacrificăm câteva plante foarte frumoase, dar cari sunt prea îngheșuite și se înăbușă. Să înlocuim peste tot locul îndoparea mării, cu exerciții active, cu lucrări cari otelesc judecata, cu inițiativa intelectuală, cu deducțiunile viguroase... În secolul nostru ne-am îndreptat toate eforturile asupra cuceririi lumii exterioare... cuceriri exterioare ne-au îndepărtat atenția de la îmbunătățirile interioare... Se dau reguli foarte frumoase de conduită unor oameni, cari n-au fost exercitați să se conducă singuri... n-au aflat că libertatea, stăpânirea de sine trebuie cucerite încetul cu încetul... Nimenea nu i-a învățat tactica, care asigură izbândă. Nimenea nu li-a insuflat datorința arzătoare de-a porni la război, pentru lupta cea bună care i stăpânirea de sine, bogată în urmări pentru fericirea și cultura înaltă a spiritului”. (Payot, op. cit. pag. 228 și 229).

Deci „nu mai începe îndoială, că școala modernă datoră este a părăsi metoda tradițională științifică și a îmbrățișa metoda naturală psihologică, dacă e ca prin lucrările sale să opereze o reformă salutară în cultivarea tinerii generațiunii”. (Dr. Petru Șpan, op. cit. pag. 95.)

Ajungând la sfârșit trebuie să mărturisesc, că nu mă încumet să zic, că așa fi aflat și așa fi scris tot adevărul, de și m'am suit spre aceste. Dacă cumva s'ar afla păreri, cari n'ar merge alături cu adevărul, vina nu o port eu, căci atunci și eu așa fi amăgit a lua ca adevăr ceea ce nu e, ci întregă vină o are sistemul de educație, care m'a învățat să iubesc adevărul, dar nu mi-a arătat pe deplin metoda și procedura, cu care să pot descoperi adevărul din impletiturile, înocăturile și mrejle cu cari îl înfășură dușmanii săi. Unde am spus adevărul, meritul nu e al meu, ci al acelor iubiti foști profesori, educatori ai mei cari mi au insuflat dragostea de adevăr prin viața lor, prin activitatea lor plină de însuflețire pentru educarea tinerimii încredințate lor.

„decă dezvoltarea moralității individuale și a ordinii sociale.

Să presupunem acum, că în diferitele state, lumea aplică aceleși idei de progres: ar rezulta de aci între ele niște relațiuni tot așa de cultivate și tot așa de armonioase, ca și cele ce s'ar stabili între membrii diferitelor state.

În modul acesta aplicarea dreptății creștine ar servi ceea unire atât de dorită, care ar face din toate popoarele tot atâția membri ai aceleiași familii, ar realiza marea învătătură despre împărăția lui Dumnezeu întemeiată în întreg universul.

Ce rezultate fecunde s'ar ivi d'odată din sistemul, ce l-am spus, în ce privește interiorul statelor! Grație garanțiilor de capacitate și alegerii pentru a decide moralitatea, lumea va avea o magistratură luminată și întregă, care nu va avea alt călăuz decât dreptatea. Lumea va fi cărmuită de niște legistatori, cari vor merita cu adevărat să conducă societatea. Toate funcțiunile publice vor fi împlinite cu demnitate și cu inteligență. Științele, artele, literaturile, ca și agricultura, comerțul și industria vor urma calea unui progres ilimitat, și îmbunătățirea materială va sta în raport cu ameliorațiunea morală. (Va urma.)

In atențiunea învățătorilor.

Prin ordinul ministrului de onoare Nr. 13100 Prez. a. c. toți glosații dintre anii 1873—1896 scutiți de serviciu militar activ, sânt obligați să-și justifice de nou titlul de scutire. Acest ordin privește și pe aceia dintre învățătorii noștri, cari în urma intervenției consistorului, au fost dispensați de armată.

Justificarea se face astfel, că certificatele de asentare (Népfökelési igazolványi lap) se vor clauzula din partea consistorului, iar după aceasta învățătorii le vor prezenta primăriilor comunale, cari sunt obligate să le vimizeze și să raporteze autorităților militare competente.

Cine nu să justifice, își pierde dreptul la favorul de care s'a bucurat.

Dr. I. Mateiu.

NOUȚĂȚI.

Un jubileu. Duminică în 17 Octomvrie n. se serbează în Blaj jubileul de 50 de ani dela înființarea institutului pedagogic de acolo. Se va celebra sfânta liturgie în catedrala din Blaj, cu parastas pentru profesorii și binefăcătorii răposați ai institutului, iar la orele 10 și jumătate va fi matineu festiv în sala școlii de aplicație. Cuvântul festiv îl rostește dl J. F. Negruiu, actualul director al institutului, căruia îi va răspunde dl canonic Gavrilă Pop, primul profesor dirigent al institutului. Vor urma cântări, declamări și o disertație a profesorului Ștefan Pop. Dorim succes serbării proiectate, iar institutului pedagogic din Blaj îi dorim viață lungă și rodnică, ca să-și poată serba și jubileul de 100 de ani dela înființare, între împrejurări mai favorabile și mai multumitoare decât cele de astăzi.

Distinși. Colegiul profesoral dela facultatea de drepturi a universității din Budapesta a hotărât să aleagă membri de onoare pe următorii: ministrul președinte contele Tisza, generalul german Maekensen, Enver Pașă și Arhiducele Iosif.

Fundațiunea ziaristilor români din Ungaria. Au apărut *Analele* fundațiunii pentru anul 1914, publicate de epitropia administrativă stătătoare din domni: Dr. Valeriu Branice președinte, Ioan I. Lăpedatu secretar, Dr. Ioan Lupăș și Ioan Agdrbiceanu membri. În primii doi ani, 1912 și 1913, averea fundațională s'a sporit cu 42 mii cor., în cifră rotundă; în al treilea an, 1914 în împrejurările războinice extraordinare, cu 14 mii coroane. În 1914 s'au acordat ajutoare la unii ziaristi lipsiti, în sumă de 1200 cor. *Averea totală a fundațiunii a trecut suma de 80 mii coroane.* Fundațiunea administrează acum șapte fonduri, și anume: 1. Fondul Dr. Ioan Mihu; 2. Fondul contribuțiilor diverse; 3. Fondul Anton Moeșonyi de Foen; 4. Fondul Eleftera și Dr. T. Mihali; 5. Fondul Dr. A. Murășanu; 6. Fondul felicitărilor răscumbrate; 7. Fondul Ioan Russu-Șirianul. — Nu începe îndoială, că publicul român va contribui și mai departe cu sprijinul său material la sporirea fundației ziaristilor români din țara aceasta. Sumele ce se dărușc, să se trimită la adresa secretarului: Ioan I. Lăpedatu, director al Băncii generale de asigurare, în Sibiu; sau la adresa băncii *Ardeleana* în Orăștie.

Legitimațiunile anuale pentru călătorie pe căile ferate. Comanda i. și r. a pieței în Sibiu roșă femeile, care au legitimațiunile anuale de călătorie pe căile ferate să și le înainteze (în scutul prelungirii valabilității pentru anul 1916), între 1 și 10 Noemvrie n. 1915 la numita comandă. Tot acolo au să se adreseze și persoanele îndreptățite pentru astfel de călătorie, dacă doresc să li se dea o nouă legitimație anuală, trimițând tot odată și fotografia lor, în format „vizit”, provăzută la mijlocul ei cu subscrierea proprie și legibilă. Atât la prelungiri, cât și la cereri nouă este a se alătura o marcă postală de două coroane (ou timbre) și o marcă de 20 fileri poșta. Pentru cereri nouă se găsește formulare anume la amintita comandă. La prelungiri nu se cere petiție în scris.

Scumpete. Un cărnătar din Chozdi Osoh a vândut zilele acestea un porc gras cu două mii de coroane, și a cumpărat altul cu 1600 coroane. Un purceluș, care în timp normal se vinde cu 10 coroane, s'a vândut tot în acel oraș cu cincizeci de coroane, iar prețurile se urcă și mai mult.

Mare bucurie. Caderea capitalei sârbești în mâinile armatelor aliate a provocat bucurie de nedescris și în Sofia. Bulgarii sânt satisfăcuți și prin tonul amical, prin care presa română comentează evenimentele din Bulgaria. Din Macedonia se zice, că s'au anunțat peste 90 000 de oameni pentru a fi primiți în armata, ce pornește în contra Sârbiei.

Demonstrații oprite. Guvernul italian a oprit demonstrațiile, ce erau să se țină în Roma și alte orașe pentru Sârbia, — de teamă să nu se provoace contra-manifestațiuni și alte surprinderi nedorite.

Ovațiuni. Din Atena se vestește, că regele Constantin, când se întorcea cu automobilul la palat, a fost întâmpinat din partea unei mase mari de popor cu deosebit entuziasm. Poporul Greciei este convins, că regele său a salvat a două oară țara de cruzimile războiului.

Alienat. Contele *Bobrinski*, fostul guvernator rus al Galitiiei, cum se scrie din Cracovia, înainte de căderea Lembergului își mutase reședința la Brody, și de acolo administra părțicia galitiană rămasă în mâinile rușilor. Dar în curând mințile contelei s'au tulburat. Guvernatorul *Bobrinski* sta lung timp îngenuchiat în odaia hotelului său, se ruga și apoi afuma cu tămâie colțurile odăii. Petreca adese în societatea preoților ruși, cari totdeauna au exercitat asupra lui multă încredințare. Cel din urmă act al lui *Bobrinski* a fost organizarea unei procesiuni în Tremblova și Tarnopol. Toți locuitorii acestor orașe au trebuit să participe la ceremonie. Avea obiceiul să facă aspre mustrări ofițerilor ruși, a căror lipsă de religiozitate a cauzat, — după părerea sa, — înfrângerea rusească. Medicii au constat, că guvernatorul, începând din Septemvrie a. c., suferea de manie religioasă. Acum este internat într'un sanator din Chiev.

Limba turcească în școli. Din Budapesta se anunță, că limba turcească se introduce ca obiect de învățământ în școlile comerciale comunale din capitală. Primul curs se începe în semestrul de eamnă al anului școlar curent.

Un învățător calificat, sau o învățătoare, află aplicare imediat, ca substituit, pe anul școl. 1915/16, la școala elementară rom. gr.-or. din Fregmer, comitatul Brașovului. Deslușiri dă George Ludu, paroh.

Nu vine în Europa. Anglia și Franța au cerut dela Japonia să le trimită în ajutor trupe japoneze. Se vestește acum din Peking, că guvernul Japoniei a refuzat cererea aliaților săi europeni; va furniza și mai departe material de război, într'un cât îi permit propriile sale interese militare, însă nu atâta, cât pretinde împătrita înțelegeri. Ministrul de externe japonez, Cato, a declarat, că războiul european n'are directă în ortanță pentru Japonia. Creștinismul și obiceiurile europene nu se potrivesc cu raporturile japoneze. Mai lipsesc în sfârșit vasele și banii necesari pentru transportul trupelor. Prin urmare Japonia n'are nici interesul, nici datorita, nici putința de a trimite armată în Europa. Ministrul a terminat cu vorbele, că se minunează și el, cum de Anglia nu este în stare să-și ajute mai mult aliații.

O rusoaică în captivitate militară la noi. În spitalul de barace la Konárom a sosit un transport de prizonieri ruși, între cari s'a constatat că unul este fată în vârstă de 19—20 de ani. Fiind ascultată, a spus că s'a îmbrăcat în haine bărbătești și de un an se luptă la diferite fronturi în captivitate a căzut pe câmpul de bătaie din Polonia rusească, unde a fost rănită la brațul stâng. Fata a terminat o școală secundară și este foarte inteligentă. Nu regretă de loc, că e prizonieră.

Cutremur de pământ. Sâmbătă noaptea s'au simțit trei cutremure de pământ în comitatele Timiș și Torontal. S'au prăbușit câteva coșuri dela case și s'a produs o mare panică. Altă nenorocire nu s'a întâmplat.

Despre armata Sârbiei. Majorul *Morath* scrie în Berliner Tagblatt: Armata sârbească se găsește astăzi în situație extrem de critică. Conducătorii săi vor înțelege lucrul acesta: ei stau în fața unei grele răspunderi, de a primi sau nu lupta pe moarte și viață. Deși sântem dușmani ai Sârbiei, am dori totuși în propriul ei interes să evite înfrângerea vărsare de sânge. Pedepirea politică a Sârbiei s'ar putea săvârși fără să se nimicească 100 000 de oameni harnici. Ori cum ar fi, armata sârbească este înzestrată din partea împătritei înțelegeri cu tot ce se cere pentru război și este deplin capabilă de operațiuni.

Păcatele ministrului. Țarul, cum am anunțat și în numărul trecut al ziarului nostru, a încredințat o comisiune parlamentară, să cerceteze învinuirile aduse fostului ministru de război *Suhomlinov*. S'au descoperit afaceri foarte sgravante. Acest fost ministru rusec nu numai că a defraudat sute de milioane de ruble din cessa ministrului de război, ci împreună cu soția sa este mult compromis și prin afaceri urâte de mituire, precum și de spionaj.

Casus foederis. Nu numai ziare grecești, ci și engleze scriu, că pentru Grecia s'ar ivi *casus foederis* numai atunci, când Bulgaria singură ar ataca Sârbia, dar nu când în același timp, sau mai înainte, Sârbia e atacată și din partea puterilor centrale.

Revolta desertorilor. În apropiere de Iași se găsește o tabără, unde sânt concentrați 65 soldați ruși desertori, cari trecând frontiera română au fost prinși și desarmați de autoritățile militare ale României. Desertorii ruși, sub cuvânt că sunt rău tratați, s'au răscolit și sărind asupra păzitorilor voiau să-i sugrumă. Comandantul de peză, căpitanul Ionescu, văzând pericolul ce-l amenința, a comandat foc! O salvă a culcat la pământ mai mulți ruși, între cari și câțiva morți.

Expediție sfârșită deocamdată. *Secolo* din Milano scrie: Englezii sânt hotărâți să opună Bulgariei considerabilă putere înarmată, pentru a veni în ajutorul Sârbiei. Este vorba: cât de mare să fie puterea aceasta, și de unde să fie luată? O armată mai mică de 300 000 soldați n'ar putea face lucru temeinic. Se mai cere apoi, ca ajutorul să sosescă în grabă. Din aceste motive se arată necesitatea de a retrage o parte din trupele dela Dardanele, iar operațiile de acolo să se reducă la defensivă sau să se sisteze cu totul. Oamenii de specialitate sânt convinși, că la Galipole se înaintează foarte greu, ba cu timpul înaintarea va fi absolut cu neputință. Prin urmare este mai folositor a renunța la întreprinderea începută. Opiniunea publică este destul de pregătită pentru a răbda și această dureroasă hotărâre.

Bioscopul Apollo. Namai Vineri în 15 Octomvrie 1915 n. se va reprezenta următorul program: Călătorie în Japonia, după natură. Lehmann și mașina de e'ctricizat, comic. Visul rău, dramă. Max este camerier, comedie. Regele fantomă, dramă fantastică colorată în 4 acte. Sâmbătă și Duminică: Călătoria îngrozitoare a unei corăbii, dramă „No-disk” în 3 acte.

Mulțumită.

Fiindu-ne cu neputință a mulțumi în particular tuturor numerosilor noștri binevoitori și prietini, cari în zilele grele de durere cauzate prin moartea neuitatului soț, tată și socru *Leontin Simonescu*, — ne-au mângăiat cu grai viu sau în scris, — îi rugăm pe calea aceasta să primească cele mai sincere mulțumite.

Sibiu 14 Octomvrie 1915.

Familie:

Simonescu, de Galgoczy și Dr. Proca.

Note și impresii.

Din înțelepciunea altora. Viteazul privește pericolul; cutezătorul îl caută; nebunul nu-l vede.

Cei cari cer prietenia fără a o da în schimb, sânt hoți de suflete.

Istoria războiului italian. Vorbele umflate pare că n'au nici într'o țară atâta trecere, cât în Italia de astăzi. În epoca lui D'Annunzio și Sonnino și Cadorna, cu ucenicii lor mari și mărunți, dușmani cu toții ai formelor simple și naturale.

Abea au trecut patru luni de război italian, și gazetele din Italia anunță cu emfază abonament la opera: Istoria marelui război italian „in 24 volume”, cu 400 de ilustrații și 5000 de pagini! Eată, pe nimerite, câteva titluri pompoase din viitoarea mare operă istorică: *Italia în lanțuri sau 33 de ani în tripla alianță; Bărbații cu mintea prevăzătoare; Speculanții* (conjuratia neutraților); *Facțiunile fălfând sau Trei zile de suferință; Italia se deșteaptă* și așa mai departe.

Urmasii lui *Macchiavelli* s'au, că toate mijloacele sânt bune spre a-și zăpăci cititorii.

Nr. 535/1915 prot.

(179) 1-3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la școala elementară gr. or. română din Cincul mare, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt următoarele:

Salariu fundamental 1200 cor. precum și gradațiunile prescise în art. de lege XVI din 1913.

Salariul fundamental și gradațiunile se vor plăti din cassa bisericeii în rate lunare anticipative.

Pe lângă salariul ales și cvartir în natură și grădina conform legii.

Învățătorul ales e obligat să conducă elevii în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei cântările la sf. liturgie.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele recerute sunt a se înainta scrisului în termenul deschis, iar concurenții să se prezenteze în timpul acesta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Concursurile intrate după termen nu se vor lua în considerare.

Agnita, 28 Iulie 1915.

În conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din Gelmar se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1200 cor., și anume 240 cor. dela parohie și 960 cor. dela stat, asigurat acum prin rescriptul Ministerial dno 11 Aug. Nr. 74170/1915 și locuință cu grădina 1/4 jugăr în natură.

Învățătorul ales, pe lângă celelalte îndatoriri impuse prin lege este obligat să formeze cor cu elevii, să cânte în biserică și să instrueze școala de repetiție fără altă remunerație.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral gr. or. Orăștie și să se prezinte înainte de alegere la biserică în vreo Duminecă sau sărbătoare spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Gelmar, la 15 Septembrie 1915.

Sever A. Pecurariu **Pavel Paraschiv**
paroh-șefed. notar.

Nr. 436/1915. (174) 2-3

Am văzut:
Orăștie, 25 Sept. 1915.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 435/1915. (175) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc din comuna bisericească Ludești Costești se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare, pe lângă salariul statorit de normele în vigoare. Salariul este asigurat prin ajutorul de stat, acordat deja, de care a beneficiat și învățătorul demisionat.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral gr. or. în Orăștie și să se prezinte înainte de alegere la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Orăștie, 25 Septembrie 1915.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 493/1915.

(178) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a Galați, protopresbiteratul Abrud, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții să-și trimită subsemnatului oficiu petițiile instruite cu documentele prescise de lege, în termenul arătat și să se prezenteze în vre-o Duminecă la biserică spre a cânta, cuvânta eventual a celebra și a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 20 Septembrie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. par. 52/1915.

(176) 2-3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II Bedeleu, aparținătoare tractului prot. al Lușei, devenit vacant prin demisionarea parohului Ioan Sava, în sensul normelor în vigoare se publică concurs repetit, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B., pentru congruă.

Reflecții la acest post își vor aștepta cererile concursuale, instruite în sensul normelor din vigoare, prea onoratului oficiu protopresbiteral al tractului Lușea, cu sediul în Ofenbaia (Aranyos-bánya), cu a căruia prealabilă incuviințare se vor prezenta în comună, pentru a cânta, eventual a celebra și a cuvânta, făcând totodată cunoștință și cu poporul.

Din sedința extraordinară a comitetului parohial din Bedeleu, ținută aici la 8 Septembrie v. 1915.

Eugen Muntean

președinte.

Ioan Popița

notar.

Ilariu Muntean
epitrop.

Ad. Nr. 334/1915.

Văzut și aprob.

Vasile Gan
protopresbiter.

A apărut

În editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Rânduiala Liturgiei**și**
Carte de rugăciune

pentru tinerimea gr.-or. ort. română

În care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Mă lăsați mă Dumnezeu“ etc.; Simbolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciune înainte de mărturisire; rugăciunile înainte de împărtășirea cu s. cuminecătură ale marelui Vasile și Ioan gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminecătură; rugăciunile de seară și rugăciunea cinstitei cruce.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată frumos, în culoare roșie, cu **40 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revânzătorilor li se dă rabat **20%**.

A apărut

În editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Psaltirea bogată

tipărită în zilele Preamăntatului împărat și rege **Francisc Iosif I**, sub îngrijirea și binecuvântarea Înalt Preasfințitului Domn **Ioan Mețianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al românilor de religie gr.-or. din Ungaria și Transilvania, cavalier al ordului Francisc Iosif clasa I și al coroanei de fer clasa II. Proprietar al crucei pentru merite, membru în casa magnaților etc. etc.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde legată frumos în piele roșie, cu copcii și ornament aurit, la mijloc cu sfânta cruce, cu **12 cor.** Revânzătorilor se dă rabat **20%**. Tipar frumos cu litere latine, de calitate primă, și hârtie fină și trairă.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiu:**

G. S. Petrow:

Calea spre Dumnezeu.

Contemplațiuni asupra Dumnezeirei și asupra adevărului divin.

Traducere

de

Teodor V. Păcățian.

Ediția II.

Prețul 1 cor. + porto 5 fil.

Cărți nouă apărute

se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Archibald, *Impresii de Călătorie*, note de om

năcâjit. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.

Boldor A., *Dare de samă* asupra mișcării literare pedag. din anul școlar 1912/13. Prețul 30 fil. + 5 fil. porto

Bunea Dr. A., *Incercare de Istoria Românilor* până la anul 1382. Scriere postumă cu un Portret foarte bine reușit al autorului. Prețul 5 cor. + 20 fil. porto.

Caragiale I. L., *Teatru*, opere complete. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Cartea Verde, textul tractatului de pace dela București 1913. Prețul cor. 150. + 20 fil. porto.

Cazaban A., *Intre Femeie și pisică*, romane. Prețul cor. 150. + 20 fil. porto.

Chirițescu M. I., *Grănicerul*, romane. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Coșbuc G., *Fire de Tort*, poezii. Ediție nouă cu 100 pagini mai mare decât ediția anterioară. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Diamandy G., *Chemarea Codrului*, poveste vitejască în 3 acte. Prețul cor. 150. + 10 fil. porto.

Drăgescu Dr. I., *Pro patria, Povestire despre începutul și menirea neamului românesc*. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto

Dulfu P., *Grădina lui Novac*. Epopee alcătuită din cântecile de vitejie ale poporului român. Cu ilustrații de A. Murnu. Ed. simplă cor. 150, ed. de lux cor. 250. + 20 fil. porto.

Eroii Noștri, pagini alese din istoria neamului. 3 broșuri à 30 bani. Broșura I conține: Răsboaiele între Români și Daci. Broșura II conține: Dacia sub Traian. Broșura III conține: Muntenia și Moldova, întâiele lupte cu Ungurii. Broșurile acestea sunt scrise pe înțelesul poporului. Porto 10 fil.

Farago Elena, *Din taina vechilor Răspântii*, poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Filipescu N., *Discursuri politice*, publicate de N. Pandelea. Vol. I. 1888-1901. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Flaubert G., *Salambo*, roman. Tradus de Ludovic Dauș. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Galaction G., *Biserica din Răzoare*, romane și schițe. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Ghica Ioan, *Pământul și Omul*, ilustrat. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Goethe, *Faust*, tragedie. Traducere în versuri de Ion Gorun. Prețul 1 coroană. + 10 fil. porto.

Hamat Alexiu, *Nova lege militară*. Extras din lege și tălcuirea ei. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Herz A. de, *Bunicul*, comedie în 3 acte. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Hodoș E., *Frumoasa din Nor*, și alte poezii. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.

Hodoș Z., *Masă ieftină*, gătitura mâncărilor de dulce și de post. Rețete de Bucate simple și bune. Prețul cor. 120. + 10 fil. porto.

Horia-Petra-Petrescu, *Văduvioara* și alte șase monoloage pentru bărbați și dame tinere. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

În Țeara lui Vlaicu. Prinos pomenirii lui Aurel Vlaicu. Prețul 80 fil. + 5 fil. porto.

Ionescu Șisești G., *Călător*. Prețul cor. 150. + 10 fil. porto.

Iorga N., *Note de Drum*. Prețul cor. 125 + 10 fil. porto.

Iorga N., *Istoria Statelor Balcanice în epoca modernă*, Lecții ținute la Universitatea din București. Prețul cor. 350 + 30 fileri porto.

Irimescu Căndești I., *Pe durmurile Cadri-laterului*, impresii și note. Prețul cor. 150 + 10 fil. porto.

Katargiu B., *Discursuri Parlamentare 1859-1862*. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Lazar Stefan, *Floarea Betuliei*, roman din epoca Asiro-Babiloniană. Traducere autorizată de Alexandru Ciura. Prețul cor. 180 + 10 fil. porto.

Lecca Haralamb G., *Dincolo, Din Dunăre în Balcani*. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Legea pentru Curtea de Casațiune și de Justiție. Prețul 2 cor. + 30 fil. porto.

Locusteanu P., *Suntem Nebuni*, schițe umoristice. Prețul cor. 150. + 10 fil. porto.

Lovinescu E., *Aripa morței*, roman. Prețul cor. 180 + 10 fil. porto.

Lupaș Dr. I., *Șaguna și Eötös*, conferință ținută în sala festivă a gimnaziului din Brașov la 6 Decembrie 1913 și la „Asociațiunea“ din Sibiu la 8 Decembrie 1913. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Minulescu I., *De vorbă cu mine însuși*, poezii, cu desennuri de Iser. Prețul 3 cor. + 10 fil. porto

Moldovan S., *Ardealul II*, Ținuturile de pe Murăș. Prețul 90 fil. + 10 fil. porto.

Mureșanu Iacob, 1812-1887 *Album Comemorativ*. Prețul cor. 350. + 20 fil. porto.

Murnu G., *Istoria Românilor din Pind Vlahia mare 980-1259*, studiu istoric după izvoarele Bizantine. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Pătrășcanu D. D., *Timotei Mucenicul*, romane. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Pillat I., *Eternități de o clipă*, poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Popescu General Al. Candiano, *Războiul Neatârnat*, asaltul și luarea Griviței. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Puşcariu Ioan cavalier de, *Notițe despre întâmplările contemporane*. Broșată cor. 3, legată cor. 350 + 20 fil. porto.

Puşcariu Dr. II., Ioan de Predea, Dr. L. Borcea, Dr. I. Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și Dr. S. Dragomir, *Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc*. Prețul 4 cor. + 30 fileri porto.

Rădulescu - Niger N., *Orfanii Neamului*, Roman Naționalist. Prețul 4 cor. + 20 fileri porto.

Sadoveanu M., *Privelisti Dobrogene*, romane. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Schiopul I. I., *Chestiunea polonă*. Rolul cooperativelor în lupta de conservare națională a Polonilor din Germania cu o hartă explicativă. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Sergent St. G., *Amintirile mele din Războiul pentru Independență*. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Simionescu-Râmnicianu M., *Propilee Artistice*, articole Teoretice și Dări de seamă. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.

Stanca Dr. S., *Pocăiții*, Studiu pentru combaterea sectei pocăiților. Prețul 4 cor. + 20 fil. porto.

Stoica G., *Alte vremuri*, schițe și povestiri. Al 3-lea volum din Biblioteca Scriitorilor dela noi care apare sub aspicile „Asociațiunii“. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Suciu Em., *Țiganul la vânat*, comedie originală în două acte și *Arde în țigănie*, în versuri. Prețul 40 fil. + 5 fil. porto.

Theodorian Caton, *Povestea unei Oddi*, romane. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Virgiliu, *Eneida*, tradusă în proză de N. Pandelea. Prețul cor. 250. + 20 fil. porto.

Vitejiile lui Mihai-Vodă, documente publicate de Nerva Hodoș. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Vlabaș A., *Dreptate*, romane. Ediția I-a a acestei cărți s'a trecut în decurs de vreo câteva zile toate și a eșit deja ediția II-a în 5-6 mii de exemplare. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.